

УДК 373.3 / 5.091(045)

ЛІСОВА Наталія Іванівна,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
педагогіки та менеджменту, КНЗ «Черкаський
обласний інститут післядипломної освіти
педагогічних працівників», Україна
e-mail: lisova2009@gmail.com

НОВІ ЗАВДАННЯ УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНОЮ СЕРЕДНЬОЮ ОСВІТОЮ В УМОВАХ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

***Анотація.** Розкрито погляди вчених на сутність понять «реформування та модернізація освіти», їх роль в українському суспільстві в період трансформаційних процесів; здійснено аналіз наукових праць, у яких висвітлюються проблеми управління загальною середньою освітою в умовах демократизації та децентралізації влади; особливу увагу звернено на чинники, які впливають на ефективність управління загальною середньою освітою, зокрема, на її розвиток в об'єднаних територіальних громадах, вирішення завдань щодо надання якісної освіти в складній соціально-культурній системі «учень – школа – громада» відповідно до основних положень Закону «Про освіту» і Концепції «Нова українська школа. Наголошено на актуальності змін у підготовці вчителя, а також керівника закладу освіти. Запропоновано судження окремих авторів, а також власні щодо означеної проблеми; підкреслено особливу значущість цінностей у формуванні особистості учня як людини з новим мисленням, емоційно-ціннісним ставленням до життя, до себе та інших. Подано нові завдання, які визначено новим Законом «Про освіту» та Концепцією «Нова українська школа» і які безпосередньо торкаються управлінської діяльності керівника закладу освіти, а також перелік основних напрямів його управлінської діяльності. Звернено увагу на внесення змін у діяльність органів управління загальною середньою освітою і вимоги до здійснення ними функцій на сучасному етапі реформування й модернізації освіти.*

***Ключові слова:** управління; освіта; зміни; закон; концепція; об'єднана територіальна громада; цінності.*

Постановка проблеми. У діяльності управлінських структур освітньої сфери реформування й модернізація освіти в Україні є неможливою без системних змін. Із змінами, що відбуваються в суспільстві, у тому числі, у кожній громаді (міській чи сільській), виникають нові вимоги до готовності педагогічних працівників щодо їх упровадження в шкільне і громадське життя. Насамперед, важливим є усвідомлення понять «реформування освіти», «модернізація освіти» і пошуку шляхів щодо виконання нових завдань в умовах розвитку демократичного суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. Вітчизняні та зарубіжні вчені в наукових працях називають проблеми управління загальною середньою освітою, зокрема: переведення освіти у відкриту систему і створення відповідних механізмів до таких її змін (Г. Єльнікова [1], О. Зайченко, Н. Островерхова, Л. Даниленко [2], Л. Паращенко [3] та ін.); упровадження децентралізації влади у сфері освіти (В. Андрущенко [4], Л. Даниленко [5], Л. Карамушка [6], Л. Калініна [7], В. Луговий [8], О. Пастовенський [9]); підсилення внутрішніх процесів самоорганізації й саморегулювання в розвитку керованих об'єктів в освіті при організації зовнішніх управлінських впливів зі сторони керуючих підсистем; узаємозв'язок освітніх реформ і реформування дотичних до освіти сфер життєдіяльності суспільства [1; 10] та ін. Проте, як зазначають автори, так і «не відбулося забезпечення рівного доступу громадян до якісної освіти», «...нині існує низка застарілих проблем, які не дозволяють зробити інноваційний прорив...», «...головна колізія української системи освіти <...> у відірваності від потреб

країни» [10; 11; 12]. Постає запитання: які чинники можуть вплинути на ефективність управління загальною середньою освітою, зокрема на її розвиток?

З появою нового Закону «Про освіту», Концепції «Нова українська школа» усе більше розгортається не лише обговорення проблем, а й вирішення їх щодо надання якісної освіти у складній соціально-культурній системі «учень – школа – громада» і всього суспільства в цілому. Представники наукових кіл і практики прийшли до такого висновку: управління загальною середньою освітою в таких складних системах є одним із важливих завдань для об'єднаних територіальних громад.

Формулювання мети статті та завдань дослідження. Розкрити сутність понять «реформування освіти», «модернізація освіти», здійснення нових завдань щодо розвитку загальної середньої освіти в умовах новостворених громад, усього громадянського суспільства – суспільства, що вчиться.

Виклад основного матеріалу статті. У сучасний період ми стаємо свідками трансформаційних процесів у суспільстві, де ключовим чинником продукування стають знання, демократичні основи управління, унаслідок чого мають змінитися й усі суспільні інституції, звичайно, до них належить і школа.

Аналіз наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних учених показав, що поняття «реформування» освіти та її «модернізація» розглядаються «як процеси, які є відгуком на трансформації в дотичних до освіти суспільних сферах, що викликані, у свою чергу, об'єктивними змінами, до яких можна віднести цивілізаційні, транснаціональні та зміни в освіті на національному рівні» [10]. Ученою С. Сисоевою в статті «Освітні реформи: освітологічний контекст», крім того, розкривається зміст понять «реформування освіти» й «модернізація освіти», обґрунтовуються загальні причини реформування й модернізації сфери освіти, а також звертається увага на взаємозв'язок освітніх реформ і реформування дотичних до освіти сфер життєдіяльності суспільства. На думку автора, «процес модернізації освіти можливий тільки після реформування її основ», оскільки реформування освіти здійснюється «... відповідно до визначеної мети розвитку освіти, якою, зокрема, для української освіти є задоволення освітніх потреб, інтересів і розвитку особистості кожного громадянина суспільства, а також ресурсне забезпечення побудови незалежної демократичної, економічно і політично стабільної, духовно розвиненої держави, інтегрованої в європейський простір», а модернізація освіти – «як зміни, що підтримують і забезпечують динамічний розвиток освіти відповідно до цілей реформ, як створення та реалізація моделей випереджувального розвитку освіти, адекватних до потреб суспільства, визначення напрямів «прориву» і зосередження зусиль на досягненні поставленої освітніми реформами мети» [10, с. 45]. Дослідниця О. Катеринчук вважає, що «реформа – це переналаштування, переорганізація, а модернізація – це зміна відповідно до потреб і вимог сучасності» [12]. Так, оскільки освіта в сучасному світі – ключова умова економічного, соціального і духовно-морального зростання, основа добробуту, «стратегічний ресурс сталого і динамічного розвитку суспільства, то її модернізація має забезпечити якість освіти, у тому числі, й загальної середньої, вибудувати ефективну систему з дієвим управлінням відповідну запитам життя і потребам розвитку країни, найбільш повно задовольняти інтереси, потреби, запити особистості, здійснювати її підготовку до життя в соціумі». Як наголошує автор, одночасно «тут постають величезні завдання з оздоровлення та розвитку сфери освіти, які потребують напружених зусиль держави, суспільства та самої системи освіти, інтенсивної та динамічної мобілізації її зовнішніх та внутрішніх ресурсів» [там само]. Погоджуємося, при цьому додали б таку власну думку: насамперед, не лише «напружених зусиль» у цілому всієї системи загальної середньої освіти, але й

кожного громадянина, зокрема, бо «поки в людині не почнеться внутрішнє вдосконалення, нічого не буде», тобто має бути внутрішнє вдосконалення – людини (учня, учителя, керівника, батька, кожного громадянина), школи (будь-якої установи, організації), громади (як міської, так і сільської), українського суспільства, країни. Це «внутрішнє» має спонукати кожного з нас проаналізувати, дати відповіді на поставлені запитання: Хто я? Який я? (як людина, сім'янин, колега, сусід, громадянин...), Хто ми? Які ми? (як колектив, команда, громада...), Як розв'язати виявлені проблеми? (починаючи з себе, чесно дати відповіді на запитання, справедливо оцінити, знайти в собі негативні якості й розпочати, насамперед, вносити зміни у власний характер, мислення, вчинки, у власне життя.

Необхідно зазначити, що реалізація реформ у загальній середній освіті та її модернізація вимагає змін як у підготовці вчителя, так і керівника закладу освіти. На сучасному етапі необхідно «...бути висококваліфікованим фахівцем в освітній галузі, мати високий рівень загальної культури, прагнути до постійного самонавчання, розширення знань, формування нових навичок. Особливо важливою в цих умовах є здатність фахівця до творчої діяльності, яка має усвідомитися як виробнича потреба» [11]. Учений П. Ф. Друкер, один із класиків сучасного менеджменту, зробив висновок про те, що найціннішим людським ресурсом стануть працівники розумової праці та їх продуктивність. На його думку, у XXI ст. підвищення продуктивності праці залежатиме від розумової праці людини, і до числа чинників відносить: здатність її управляти самим собою, готовність до неперервного навчання і, разом із тим, володіти вмінням навчати інших, орієнтація на інноваційну діяльність. Повністю погоджуємося з таким узагальненням ученого [13].

Не зовсім підтримуємо думку іншого автора про те, що школа має виховати не стільки «інтелектуальний ресурс», скільки комунікативну, відповідальну, творчу особистість, яка здатна до саморозвитку і готова практично розв'язувати життєві та професійні проблеми, які виникатимуть. Виграє не той, хто багато знає, а той, хто вміє цими знаннями розумно розпоряджатися. Уважаємо, що шкільна освіта спільно з усіма інституціями має виховувати гармонійну особистість (інтелектуально, фізично, морально здорову Людину!), готувати людину, яка спроможна до сприйняття й творення змін, щоб вона відчувала, розуміла, сприймала й сприяла об'єктивно зумовленим змінам в установі, громаді, суспільстві. Можливість такого позитивного мислення значною мірою визначається ступенем довіри людини до себе. Саме здатність людини до створення образу майбутньої оптимістичної ситуації (мислимого результату реалізації програми дій) як наслідок довіри до себе, до власного розуму й почуттів і відрізняє успішну людину від інших. Цілісний світогляд дозволяє жити в гармонії з собою й знаходити таку ж гармонію в взаємовідносинах із зовнішнім світом – творити гармонію «усередині» себе і «зовні», яка виявляється у волі людини. Проблема в тому, що досвід емоційно-ціннісного ставлення до життя, себе, інших випадає з цілеспрямованого освітнього процесу. Сформовані ж освітні практики, які орієнтовані лише на передачу максимального обсягу знань і при цьому недооцінюють духовно-моральну основу людського становлення та існування, обмежують розвиток людської індивідуальності та об'єктивно приводять до кризи соціально-культурної ідентичності особистості.

Не можна не погодитися з думкою, що «освічена людина повинна бути культурною <...>, проте необхідно усвідомити, що «освіта й культура – не дві різні сфери цивілізації, які потрібно з'єднати <...> освіта – частина культури ... але частина особлива, яка служить засобом передачі всієї культури від одного покоління до

іншого» [11]. Зміст освіти – це і є культура, представлена у вигляді педагогічно адаптованого соціального досвіду. Значущим є той складник культури, що пов'язаний із ціннісними орієнтаціями особистості.

Переконані в тому, що освіту необхідно розглядати не як уміння адаптуватися шкільної молоді до нинішніх умов, а як питання розкриття духовно-морального потенціалу особистості та її неповторності, оскільки «тільки на цьому і може триматися людський прогрес». Завдання важке, але здійсненне. Варто звернути увагу на те, що настав «період, коли зміна ідей, зміна технологій, зміна знань відбувається швидше, ніж зміна поколінь, і тому перед освітою постають нові завдання» [14, с. 14]. Такі завдання визначені новим Законом «Про освіту» і Концепцією «Нова українська школа», вони безпосередньо стосуються й управлінської діяльності керівника.

У Законі «Про освіту» окреслено вісім основних напрямів діяльності керівника закладу освіти: організовує діяльність закладу освіти; вирішує питання фінансово-господарської діяльності закладу освіти; призначає на посаду і звільняє з посади працівників, визначає їх функціональні обов'язки; забезпечує організацію освітнього процесу і здійснення контролю за виконанням освітніх програм; забезпечує функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти; забезпечує умови для здійснення дієвого і відкритого громадського контролю за діяльністю закладу освіти; сприяє та створює умови для діяльності органів самоврядування закладу освіти; сприяє здоровому способу життя здобувачів освіти та працівників закладу освіти [15].

При цьому змінюються функції й місцевих органів управління загальною середньою освітою, вони мають реорганізуватися й стати «центрами сервісного забезпечення закладів освіти», тобто забезпечити умови для ефективної роботи закладів системи загальної середньої освіти.

Практика показує, що на сучасному етапі відбувається значна зміна керівних кадрів у галузі освіти. І тут дуже важливо зробити кадрову політику якісною. Кандидати в майбутні керівники мають «добре розуміти, якими професійними компетенціями вони повинні оволодіти для того, щоб обійняти ту чи ту посаду, і як ці компетенції будуть вимірюватися», – зазначає вчений В. Лунячек у праці «Реформування системи управління освітою в Україні: пропозиції для тих, хто хоче реальних змін» (2017) [16]. Ці зміни в управлінні мають стати умовами для його подальшого розвитку і підвищення якості загальної середньої освіти. На цьому етапі реформування загальної середньої освіти на призначення керівника не впливає громадськість, а отже, уважаємо, не реалізується демократична форма управління – державно-громадська.

На нашу думку, актуальними є сучасні посібники, зокрема «Директор школи – нові виклики та можливості» (автори І. Трунда, В. Троян, К. Бржіза, Є. Бачинська, В. Громовий, О. Ковтун, В. Рогова, Г. Усатенко) [17], «Нова школа у нових громадах» (2017) [18] (посібник із ефективного управління освітою в нових об'єднаних територіальних громадах, автори А. Сеїтосманов, О. Фасоля, В. Мархлевські), у яких подано рекомендації щодо створення системи управління в об'єднаних територіальних громадах. Це є важливим методичним супроводом процесу управління в них. Відстеження діяльності управлінських структур у територіальних громадах показало, що по-різному підійшли до їх створення, а саме: у деяких створено відділ освіти, у других – відділ освіти, молоді та спорту, а в інших – відділ освіти, у справах сім'ї, молоді, культури і туризму та ін. На нашу думку, об'єднання в один відділ трьох сфер (галузей) державної політики створює додаткове нагромадження функцій і навантаження на керівника відділу, значно розширює коло його відповідальності й не сприяє ефективній реалізації пріоритетів кожної з них.

Адже трудомісткі заходи щодо вдосконалення освітнього процесу в закладах освіти, забезпечення курсової перепідготовки, атестації педагогічних працівників, замовлення документів про освіту, організації районних/міських етапів учнівських олімпіад із базових дисциплін, конкурсу-захисту робіт учнів-членів МАН, моніторингові дослідження доводиться виконувати переважно начальнику відділу. Об'єднання трьох галузей в один відділ при незначній штатній чисельності внаслідок вчасне та якісне виконання доручень, листів, звернень, які надходять одночасно з управління освіти і науки, служби у справах дітей, управління у справах сім'ї, молоді та спорту, Департаменту культури і взаємозв'язків із громадськістю та ін. Отже, перший рік функціонування громади – це початковий адаптаційний період, результати якого необхідно глибоко аналізувати і вносити певні корективи у прийняті рішення, бо створити ефективне управління всіма напрямками діяльності з метою розвитку громади та її членів – одне з головних і нелегких завдань сучасного реформування та модернізації в галузі освіти.

Виходячи з викладеного вище, можна зробити такі **висновки**:

1. Аналіз Закону «Про освіту» і Концепції «Нова українська школа» показав, що в шкільному освітньому процесі робиться акцент на особистість учня, на забезпечення якості загальної середньої освіти, що спонукає вчителя до запровадження змін у педагогічну діяльність, а керівника – до оволодіння новою культурою управління школою. Це так само вимагає від названих суб'єктів сформованих компетентностей, цінностей і ставлень у професійній діяльності.

2. Необхідність осмислювати результати конструювання нової освітньої практики, результати особистісно орієнтованого навчання й виховання учнів, запровадження нових моделей управління потребують від сучасного фахівця високого рівня педагогічного мислення й оволодіння цілісною системою вмінь.

3. Розвиток загальної середньої освіти потребує спільних зусиль держави, суспільства та самої системи освіти, а також сім'ї, школи, громади.

4. Процес модернізації загальної середньої освіти можливий після реформування її основ, зокрема управління нею.

Список використаних джерел

1. Єльнікова Г. В. Наукові основи адаптивного управління закладами та установами загальної середньої освіти : дис. ... доктора пед. наук / Г. В. Єльнікова. – Київ, 2005. – 641 с.
2. Зайченко О. І. Теорія і практика управлінської діяльності районного відділу освіти : монографія / О. І. Зайченко, Н. М. Островерхова, Л. І. Даниленко. – Київ : ВПЦ «Техпрінт», 2000. – 352 с.
3. Парашенко Л. І. Механізми державного управління розвитком загальної середньої освіти в Україні : дис. ... д-ра наук з держ. упр. / Л. І. Парашенко. – Київ, 2012. – 449 с.
4. Андрущенко В. П. Роздуми про освіту : філософія та методологія / В. П. Андрущенко. – Київ : МП Леся, 2012. – 784 с.
5. Даниленко Л. І. Модернізація управління загальноосвітньою школою / Л. І. Даниленко, Н. М. Островерхова. – Київ, 1994. – С. 51–61, 96.
6. Карамушка Л. М. Технологія формування управлінської команди освітньої організації : навч.-метод. посіб. / Л. М. Карамушка, Н. І. Клокар, О. А. Філь. – Біла Церква : КОІПОПК, 2008. – 64 с.
7. Калініна Л. М. Сутність феномена управління / Л. М. Калініна // Директор школи. – 2000. – № 2. – С. 31.
8. Луговий В. І. Компетентності та компетенції : поняттєво-термінологічний дискурс / В. І. Луговий // Вища освіта України : теорет. та наук.-метод. часоп. – Київ, 2009. – № 3. – С. 8–14.
9. Пастовенський О. В. Зміна парадигми управління загальною середньою освітою в умовах демократизації суспільства : особистісно орієнтований акцент / О. В. Пастовенський // Професійна педагогічна освіта : особистісно орієнтований підхід : монографія ; за ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – С. 300–315.
10. Сисоєва С. Освітні реформи : освітологічний контекст / С. Сисоєва // Сучасна школа України. – 2014. – № 11 (275). – С. 38–48.

11. Научные основы развития образования в XXI веке : 105 выступлений членов Российской академии образования в СПбГУП / сост. А. С. Запесоцкий, О. Е. Лебедев. – Санкт-Петербург : СПбГУП, 2011. – 672 с.
12. Катеринчук О. В. Модернізація системи освіти [Електронний ресурс] / О. В. Катеринчук / Режим доступу: <http://intkonf.org/katerinchuk-ov-modernizatsiya-sistemi-osviti/>.
13. Друкер П. Задачи менеджмента в XXI в. [Электронный ресурс] / П. Друкер // Семинары. Вебинары / Элитариум. Центр дополнительного образования. Режим доступа: <http://www.elitarium.ru>.
14. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору / В. Г. Кремень. – Київ : Педагогічна думка, 2009. – 520 с.
15. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] // Вища освіта / Освіта в Україні. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/en/1556-18>
16. Лунячек В. Е. Реформування системи управління освітою в Україні : пропозиції для тих, хто хоче реальних змін : сб. статей / В. Е. Лунячек. – Харків : ФОП Мезіна В.В., 2017. – 88 с.
17. Директор школи – нові виклики та можливості [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.amo.cz/predavani-zkusenosti-se-skolskym-managementem-a-mezinarodni-spolupraci-phdpu/>.
18. Сеїтосманов А. Нова школа у нових громадах : посібник з ефективного управління освітою в об'єднаних територіальних громадах / А. Сеїтосманов, О. Фасоля, В. Мархлевські. – Київ, 2017. – 128 с.

References

1. Yelnikova, G. V. (2005). *Scientific fundamentals of adaptive management of institutions and institutions of general secondary education*: abstract of Ph.D. dissertation. Kyiv (in Ukr.)
2. Danilenko, L. I., & Ostroverkhova, N. M., Zaychenko, O. I. (2000). *Theory and practice of management activity of the district department of education*. Kyiv: VPK «Techprint» (in Ukr.)
3. Paraschenko, L. I. (2012). *Mechanisms of Public Administration for the Development of General Secondary Education in Ukraine*: abstract of Ph.D. dissertation. Kyiv (in Ukr.)
4. Andrushchenko, V. P. (2012). *Reflections on Education: Philosophy and Methodology*. Kyiv: MP Lesya (in Ukr.)
5. Danilenko, L. I., & Ostroverkhova, N. M. (1994). *Modernization of general school management*. Kyiv (in Ukr.)
6. Fil, O. A., Karamushka, L. M., & Klokar, N. I. (2008). *Technology of formation of the management team of educational organization*. Bila Tserkva: KOIPOPК (in Ukr.)
7. Kalinina, L. M. (2000). The essence of the management phenomenon. *Dyrektor shkoly (School Director)*, 2, 31 (in Ukr.)
8. Lugovyi, V. I. (2009). Competence and competence: conceptual and terminological discourse. *Vyshcha osvita Ukrainy (Higher Education in Ukraine)*, 3, 8–14 (in Ukr.)
9. Pasostvensky, O. V. (2012). Changing the paradigm of management of general secondary education in the conditions of democratization of society: personally oriented emphasis. *Profesiina pedahohichna osvita: osobystisno oriientovanyi pidkhid (Professional pedagogical education: personally oriented approach)*. Zhytomyr (in Ukr.)
10. Sysoeva, S. (2014). Educational Reforms: Educational Context. *Suchasna shkola Ukrainy (Modern School of Ukraine)*, 11 (275), 38–48 (in Ukr.)
11. *Scientific fundamentals of education development in the XXI century: 105 speeches by the members of the Russian Academy of Education in SPbGUP* (2011). In A. S. Zapesotskyi, O. E. Lebedev. SPb: SPbHUP (In Russ.)
12. Katerynchuk, O. V. (2017). *Modernization of the education system*. Retrieved from <http://intkonf.org/katerinchuk-ov-modernizatsiya-sistemi-osviti/>. (in Ukr.)
13. Druker, P. *Tasks of management in the XXI century*. Retrieved from: <http://www.elitarium.ru>. (in Russ.)
14. Kremin', V. G. (2009). The Philosophy of Man-Centerism in the Strategies of the Educational Space. *Naukova dumka (Scientific thought)*. Kyiv: Pedagogical thought (inUkr.)
15. *On Education* (2014). (The Law of Ukraine). Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/en/1556-18>.
16. Lunyachek, V. E. (2017). *Reforming the education management system in Ukraine: proposals for those who want real change*. Kharkiv: FOP Mezina V.V. (in Ukr.)
17. *Dyrektor shkoly – novi vyklyky ta mozhlyvosti (Director of the School – New Challenges and Opportunities)*. Retrieved from <http://www.amo.cz/predavani-zkusenosti-se-skolskym-managementem-a-mezinarodni-spolupraci-phdpu/>
18. Fasol, O., Markhel'evsky, V., & Seitosmanov, A. (2017). *Nova shkola y novykh gromadah (New School in New Communities)*. Kyiv (in Ukr.)

Abstract. *LISOVA Natalia Ivanivna. New tasks of management by general education in the conditions of democracy of society.*

Introduction. *The essence of the concepts of «reforming and modernizing general secondary education», their role in Ukrainian society during the transformation processes; the analysis of scientific works, which highlights the problems of general secondary education management in the conditions of democratization and decentralization of power; identification of factors influencing the efficiency of the management of general secondary education, in particular, its development in the united territorial communities, solving the problems of providing qualitative education in a complicated socio-cultural system (student – school – community) in accordance with the main provisions of the Law «On Education» And the Concept «New Ukrainian School».*

Purpose. *To reveal the essence of the notions of «reforming education», «modernization of education», and implementation of new tasks for the development of general secondary education in conditions of newly created communities, all civil society – the studying society*

Methods. *Analysis of scientific works, which highlighted the results of problem's research, as well as analysis of regulations, which set out the legal framework for the activities of education management bodies and the management of educational institutions at the present stage.*

Results. *The author reviewed views of scientists on the essence of concepts «reforming and modernizing education», their role in the Ukrainian society during the period of transformation processes; the analysis of scientific works, which highlights the problems of general secondary education management in the conditions of democratization and decentralization of power; particular attention is paid to the factors that influence the efficiency of management of general secondary education, in particular, its development in the united territorial communities, the decision of tasks concerning the provision of quality education in a complex socio-cultural system (student - school - community) in accordance with the main provisions of the Law «On Education» and the Concept «New Ukrainian School», as well as the need to consider in the field of education the adaptation of school youth to the present conditions, and the issue of revealing the spiritual and moral potential of the individual on Private stage of the knowledge society.*

The relevance of changes in the training of teachers is emphasized, as well as the head of the educational institution, proposing the judgments of individual authors regarding the identified problem; emphasized the special significance of values in the formation of the student's personality as a person with a new thinking, emotional and value attitude to life, himself and others. The tasks set out in the new Law on Education and the Concept «New Ukrainian School» is submitted, which directly affect the managerial activities of the head of the educational institution, as well as a list of the main areas of his management activity. The attention was paid to making changes in the activities of general secondary education authorities and the requirements for their functions at the present stage of reforming and modernizing education.

Originality. *The factors influencing the efficiency of management of general secondary education, in particular, its development in newly formed united territorial communities, are considered.*

Conclusion. *Analysis of the Law «On Education» and the Concept «New Ukrainian School» showed that the emphasis is placed on the educational process of the school on the student's personality, on ensuring the quality of general secondary education, which prompts the teacher to introduce changes in pedagogical activity, and the leader – to a new culture of management school. This, in turn, requires the above-mentioned subjects to form competences, values and attitudes in their professional activities. The need to comprehend the results of the design of a new educational practice, the results of personally oriented practice of training and education of students requires a modern specialist high level of pedagogical thinking and the possession of a coherent system of skills.*

The development of general secondary education requires joint efforts of the state, society and the system of education itself. The process of modernization is possible after reforming its foundations.

Keywords: *management; education; change; law; concept; united territorial community; values.*

Одержано редакцією 04.01.2018
Прийнято до публікації 10.01.2018